

Yttrande över SOU 2025:21, Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF)

Er beteckning: KN2025/00609

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker många av förslagen i betänkandet. Några förslag som Länsstyrelsen menar är angelägna och bör kunna genomföras utan ytterligare utredningsinsatser är:

- utvidgning av vilka aktörer som kan få LONA-bidrag,
- utfasning av torvutvinning,
- resursförstärkning till skötsel av skyddad natur,
- utökad bemyndiganderam för upphandlingar inom arbetet med skötsel av skyddad natur,
- höjd miljöersättningsnivå för att beta naturbetesmarker,
- slopad återbeskogningsplikt i skogsmark inom 25 meter från jordbruksmark.

Följande förslag kan endast tillstyrkas om tillräckliga resurser tilldelas såväl för dessa som för andra delar i myndigheternas arbete som har betydelse för att nå de mål som förslagen syftar till:

- riktade informations- och rådgivningsinsatser för kolinlagring och biologisk mångfald,
- uppdrag till länsstyrelserna att upprätta ett system för att markägare ska kunna rapportera värdefulla områden inom

den egna fastigheten så att dessa inkluderas i Sveriges rapportering som OECM,

- rådgivning om naturrestaurering.

Länsstyrelsen avstyrker följande förslag i betänkandet:

- begränsning av för vilka syften Våtmarks-LONA-bidrag kan ges,
- ökad kvävegödsling av skog,

Generella synpunkter

Länsstyrelserna välkomnar beredningens arbete som ett viktigt steg för att öka takten i arbetet med att nå såväl regionala, som nationella och internationella mål för att bevara den biologiska mångfalden och motverka klimatförändringarna som hotar grunden för våra samhällen. Beredningens förslag bidrar till att Sverige i viss utsträckning kan nå åtaganden inom EU och internationellt för biologisk mångfald, och bidra till LULUCF-åtagandena.

Utifrån ett klimatperspektiv är Länsstyrelsen i grunden positiv till de förslag som lämnas i kapitel 10–12. Vi delar också merparten av de bedömningar som miljömålsberedningen gör i nämnda kapitel.

Miljömålsberedningens förslag saknar etappmål för skydd av natur eller restaurering av grön infrastruktur samt om att öka Sveriges rapporterade nettoupptag av växthusgaser i markanvändningssektorn.

Länsstyrelsen bedömer att det såväl av miljöskäl som för markägares rättssäkerhet är angeläget att snarast inleda ett mer aktivt myndighetsarbete än vad utredningen föreslagit beträffande de skogstyper som omfattas av icke-försämringskravet i restaureringsförordningen.

Länsstyrelsen saknar förslag om fortsatt miljöövervakning. För tillståndet i våra skogar, betesmarker, våtmarker mm utgör miljöövervakningen en viktig grund för de förändringar vi ser och kommer att se. Det är viktigt att skapa långsiktighet i miljöövervakningen.

Synergier mellan biologisk mångfald och LULUCF

För att identifiera dessa synergier krävs tvärsektoriell samverkan både på nationell och regional nivå. Viktigt att detta ges förutsättningar till de myndigheter som arbetar med frågorna.

Områdesskydd är ett av de tydligaste exemplen på synergier mellan biologisk mångfald och kolinlagring, där en ökning av medel för avtal, markförvärv och intrångsersättning gör stor nytta för strategins genomförande.

Länsstyrelsernas roll

Länsstyrelserna har som samordnande för statens verksamhet på regional nivå lång erfarenhet av att arbeta med komplexa frågor och hanteringen av målkonflikter. Utredningens förslag om särskilt stöd för samordningsinsatser är värdefullt. På fler områden skulle särskilda stöd vara effektiva insatser för länsstyrelsernas möjligheter att bidra till genomförandet av strategin. Till exempel genom särskilda satsningar på regionala skogsprogram och arbete med ekologiskt funktionella landskap.

Genom att utveckla och skapa acceptans för ett landskapsperspektiv när det gäller mark- och vattenanvändning skulle målkonflikter och synergier löpande kunna identifieras och hanteras i en samordnad ansats. Det finns nära kopplingar mellan områdena klimat och biologisk mångfald. Välfungerande och artrika ekosystem gör samhället bättre rustat att möta de utmaningar som följer av ett förändrat klimat.

Värdetrakter för grön infrastruktur är ett planeringsverktyg som fortsatt kan användas som utgångspunkt och utvecklas vidare för arbetet med ekologiskt funktionella landskap. Att länsstyrelser och nationella myndigheter kan avsätta tillräckliga resurser för genomförandet av handlingsplanen för restaurering behöver säkerställas. Detta kombineras lämpligen med fortsatta insatser för att främja lokala, konkreta åtgärder såsom gjorts och görs med bland annat LONA och LOVA.

Det är fördelaktigt att åtgärder som fokuserar på det korta och det långa tidsperspektivet diskuteras parallellt, eftersom det som görs (eller inte görs) på kort sikt både vad gäller kolinlagring och biologisk mångfald är avgörande för behovet av och möjligheterna till att bygga på med fler åtgärder längre fram i tiden.

Synpunkter på förslagen

Kap 6. Förslag om information och rådgivning

6.1 Länsstyrelsen tillstyrker miljömålsberedningens förslag om tydligare ansvar kring vägledning och informationsspridning till lokala aktörer. Även större satsningar på lokal åtgärdssamordning anses positivt och nödvändigt för vidare arbete av lokala åtgärder inom flera sektioner (avsnitt 6.2). För att uppnå effekten för ökad informationsspridning samt öka åtgärdssamordningen lokalt och regionalt kommer det krävas betydande resurser både inom myndighetsutförandet samt för utbetalningar av bidrag.

6.2 Länsstyrelsen tillstyrker miljömålsberedningens förslag på att vidga inriktningen för åtgärdssamordningen så att det innefattar både åtgärder kopplat till biologisk mångfald och kolinlagring

6.3 Länsstyrelsen tillstyrker miljömålsberedningens förslag om att utöka antal sökande till stödfunktion Lokal naturvårdssatsningen (LONA) samt ändringen om att åtgärdssamordning kan vara stödberättigat. Dock anser inte Länsstyrelsen att förändringar av förordningen (2009:381) om Lokala naturvårdssatsningen (LONA) kring att ta bort åtgärder kopplade till återvätning av dränerad torvmark samt våtmarksåtgärder i syfte att gynna biologisk mångfald är till fördel för en ny förordning om våtmarksstöd (avsnitt 6.3 och avsnitt 12.1.2). Att utveckla den befintliga stödformen så föreslagna önskemål kan rymmas inom förordningen anses mer prioriterat. En ytterligare stödfunktion utöver de som redan existerar kan förvirra sökanden på lokal nivå.

För att tillgodose föreslagna förändringar inom LONA kommer det krävas betydande medel för bidragsutbetalningar då erfarenheter från åtgärdssamordningsprojekt inom Lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) är att de är kostsamma och kräver finansiering över flera år.

Kapitel 7 Förslag om indikatorer och preciseringar

Länsstyrelsen välkomnar förslaget om att inrätta en ny indikator, upptag och utsläpp från markanvändningssektorn, för uppföljning av miljö kvalitetsmålet begränsad klimatpåverkan

Kapitel 8 Förslag om hållbart brukande av skogsmark

Skogsgödsling kan öka skogens förmåga till koldioxidupptag men också öka risken för exempelvis torkstress. Om det finns risk för negativ påverkan på skogens biologiska mångfald är oklart men några positiva effekter på den biologiska mångfalden har hittills inte gått att se. När skogen avverkas avgår en del kväve via hyggen till markvatten. Eftersom effekten av ökat koldioxidupptag riskerar att påverka andra miljömål negativt, bedömer vi att det är rimligt att det här förslaget (80–120 milj. kr/år) utgår till förmån för mer tydligt positiva åtgärder i beredningens förslag.

Kapitel 9 Förslag om hållbart brukande av jordbruksmark

9.2.1 Förslag om rådgivning och information om offentlig upphandling som gynnar biologisk mångfald och kolinlagring

En riktad informationssatsning för att öka den offentliga upphandlingen av naturbeteskött och viltkött antas bidra till ökad areal naturbetesmarker genom ökad produktion och avsättning. Länsstyrelsen har observerat att trenden för mat i offentliga kök går mot en ökning av andelen växtbaserat protein. Därtill beskriver de offentliga köken ofta att deras budget ger lite utrymme för att köpa in det dyrare naturbetes- eller viltköttet. Länsstyrelsen ser därför fördelar med att informationsinsatserna även kan omfatta exempel på kök som lyckats lösa detta dilemma.

9.2.2 Förslag om att införa en miljöersättning för odling av vall. Förslaget handlar om att införa en miljöersättning för vallodling vilket är bra ur kolinlagringssynpunkt jämfört med ettåriga grödor. Länsstyrelsen ser att det gynnar lantbruket i Halland och välkomnar förslaget. Detta riskerar dock att ytterligare minska intresset av att låta beta de mer svårtillgängliga naturbetesmarker vilka är viktiga områden för biologisk mångfald. Därför är det viktigt att samtidigt höja ersättning för skötsel av betesmarker, enligt förslag i kapitel 16, samt att utvidga biogasstöd att omfatta vall enligt förslag 9.2.4. Det skulle vara bra om det leder till att mindre areal vall används till bete och att naturbetesmarkerna i stället utnyttjas för bete. För att detta ska ha effekt måste det gå att starta biogasanläggningar som är lönsamma. Stödet från till exempel Klimatklivet är inte tillräckliga för att få biogasanläggningarna att betala sig vilket hindrar lantbrukare att göra satsningen.

Ur ett energi- och klimatperspektiv välkomnar Länsstyrelsen förslaget att Energimyndighetens biogasstöd även ska omfatta vall. Halland har god potential att öka produktionen av biogas. På kort sikt kommer biogasen främst att användas som bränsle. På längre sikt kan biogas dock tänkas fungera som fossilfri råvara inom den kemiska industrin.

9.2.5 Förslag om att bredda definitionen av trädjordbruk i den strategiska planen

Förslaget skulle innebära att det går att ha både träd och buskar i åkermarken med stöd, ett förslag som är gynnsamt och dessutom enkelt och tydligt. En satsning på forskning, utbildning och rådgivning inom trädjordbruk skulle kunna öka arealen som idag inte är så stor.

Kapitel 11 Förslag om ökat nettoupptag i träprodukter

Länsstyrelsen är i grunden positiv till att skogsråvaran i högre utsträckning ska användas för långlivade träprodukter i stället för kortlivade produkter. Länsstyrelsen vill påtala att det inte är praktiskt möjligt att använda all skogsråvara som till exempel grenar och toppar, för långlivade produkter, men att det är önskvärt att återanvända träprodukter i så många steg som möjligt innan de energiåtervinns. Samtidigt vill Länsstyrelsen påtala dels att skogsprodukter såsom pappersmassa, kartong och kraftpapper har en central roll i ett hållbart samhälle då de möjliggör utfasning av fossil plast, dels att skogsavfall är en viktig råvarukälla för uppvärmning av bostäder och lokaler, inte minst genom fjärrvärme. Länsstyrelsen menar att fjärrvärme är en energibärare av stor strategisk betydelse i det svenska energisystemet. Ett väl utbyggt fjärrvärmesystem bidrar till att avlasta elsystemet samtidigt som det möjliggör tillvaratagande av restvärmeströmmar och etablering av värmelager till relativt låga kostnader. Därav bör effekterna av nya regelverk utredas noga för att säkerställa fjärrvärmesektorns fortsatta konkurrensförmåga.

Kapitel 12 Förslag för att öka nettoupptaget av koldioxid och gynna biologisk mångfald i våtmark och torvmark

Länsstyrelsen tillstyrker det Miljömålsberedningen skriver om behovet av stabil och långsiktig finansiering för våtmarksåtgärder.

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget om att avsätta medel till markägare för ekonomisk ersättning vid återvätning (avsnitt 12.1.2 och avsnitt 12.2). Länsstyrelsen är också positiv till att medlen även ska kunna användas till kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning.

Länsstyrelsen ställer sig tveksamma till ett nytt bidragssystem som täcker behovet av våtmarksrestaureringar kopplade till återvätning av organogen mark samt biologisk mångfald (avsnitt 12.1.2 och 12.2). Ett nytt anslag för bidrag ger ytterligare svårigheter för kommuner, föreningar och privatpersoner att få tydlighet i vilka stöd som går att söka då det redan idag upplevs problematiskt. Att samla samtliga åtgärdsinriktningar under samma stödform i stället för flera olika stöd anses vara enklare för sökanden och effektivare för handläggningen.

Oavsett stödform kan indelningen av tre anslagsposter vara bra för att förtydliga vilka åtgärder som är bidragsgiltiga enligt förslaget om nytt anslag (avsnitt 12.1.2). Men Länsstyrelsen betonar vikten av frivillighet hos markägare att genomföra åtgärder på enskild mark som kan begränsas när ramverket styr vilka ytor som är bidragsgiltiga.

12.6 Länsstyrelsen tillstyrker miljömålsberedningens förslag att precisera miljökvalitetsmålet Myllrande våtmarker.

12.4.1 Länsstyrelsen anser att förslaget att restaurering av våtmark, inklusive återvätning av dränerad torvmark, inte ska vara tillståndspliktig utan i stället anmälningsskyldig, skulle innebära en positiv effektivisering. Även miljömålsberedningens skrivelse att det inte är rimligt att ha som utgångspunkt att en restaurering av en våtmark behöver tillstånd då syftet är återställning som ses som en positiv utveckling (sid 336). Dock ska det beaktas vilka risker som medförs när tidigare krav på tillståndsprövning förändras och hur en ändring kan misstolkas till fördel för åtgärderna utan tydlig förankring kring påverkan på enskilda intressen. Ytterligare utredningar kring utformningen måste beaktas.

Kapitel 13 Förslag om skydd av natur

Miljömålsberedningen föreslår i avsnitt 13.1.13 att länsstyrelserna får i uppdrag att upprätta ett system för att alla markägare ska ha möjlighet att kunna rapportera värdefulla områden inom den egna fastigheten med avsikten att långsiktigt bevara dessa frivilligt, ge

skötselråd i form av en bevarandeplan, och rapportera vidare dessa områden till Naturvårdsverket så att dessa inkluderas i Sveriges rapportering som OECM (other effective area-based conservation measures).

Som utredaren skriver är det svårt att bedöma hur stort intresset kan bli för ett sådant förslag. Att ta fram ett system för att hantera dessa ärenden är tidskrävande, samt tiden för genomförandet. Detta kan bli en resurskrävande arbetsuppgift och Länsstyrelsen håller med om att det behövs ökade medel för att ta fram ett system för att ta hand om frivilliga rapporteringar men delar inte bedömningen som görs i betänkandets konsekvensanalys (sid 609) att rådgivning och framtagande av bevarandeplan ryms inom befintliga uppgifter.

Förslaget i avsnitt 13.1.13 kan därför endast tillstyrkas om tillräckliga resurser tilldelas för såväl det föreslagna nya uppdraget som för andra delar i länsstyrelsernas arbete med biologisk mångfald.

13.1.1 Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att Sverige i sitt arbete med att skydda natur ska prioritera områden med naturtyp enligt restaureringsförordningen och områden med livsmiljöer som kräver bevarande för hotade arter enligt art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Vi tillstyrker också förslaget om att vid meddelande om förbud enligt miljöbalken kapitel 12 § 6 som ger rätt till ersättning enligt miljöbalken kapitel 31 § 4 ska beslutsmyndigheten verka för att området i fråga också ska omfattas av någon form av områdesskydd eller OECM

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om två nya anslag, ett vardera för Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket, för intrångsersättningar till fastighetsägare för skydd av skog (*utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel*) och för skydd av värdefull natur (*utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur*). Länsstyrelsen instämmer i Miljömålsberedningens bedömning att det är viktigt att riksdagen årligen anvisar anslag med tillräckliga belopp för betalning av sådan intrångsersättning som fastighetsägare har författningsreglerad rätt till, så att den som har rätt till ersättning inte behöver invänta framtida statsbudgetar för utbetalning av ersättningen. Länsstyrelsen instämmer också i att det är rimligt att de anslag som finansierar sådana intrångsersättningar renodlas till att endast avse utgifter för denna rättighetsbaserade ersättning.

Länsstyrelsen är positiv till förslagen om olika slags OECM som ges i avsnitten 13.1.3-13.1.12 och 13.3.6. Den formalisering av bevarandet som OECM innebär, synliggör naturvärdet av olika slags frivilliga avsättningar, och gör det i princip möjligt att följa upp bevarandet och naturvärdena i dessa, om eller när resurser för sådan uppföljning kommer att finnas. Vi anser däremot att det i förslagen inte framgår hur dessa långsiktigt ska kunna säkras för att kunna räknas med. Förslagen innebär tydliga uppdrag till olika statliga aktörer att ta ett aktivt ansvar för naturvärdena i dessa. Viktigt att dessa områden skyddas över lång tid för bästa resultat, de kan kompletteras med ökad satsning på bland annat långsiktigt områdesskydd som gynnar såväl kolinlagring, bevarande av kollager och biologisk mångfald.

Det är viktigt att man i arbetet med OECM säkerställer att de områden som ska räknas är värdefull natur och inte små spridda områden utan någon naturnytta. Man måste vara tydlig med vilka kriterier som måste uppfyllas.

I avsnitt 13.3.7 konstaterar Miljömålsberedningen på sid 441-442 att icke-försämringskravet i restaureringsförordningens artikel 4.17 gäller för ett flertal skogstyper; att avverkning skulle rimligtvis ses som en avsevärd försämring av dessa skogar; och att det är viktigt att restaureringsförordningens krav tillämpas på sådant sätt att det säkerställs att fastighetsägare får rätt till ersättning för att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Länsstyrelsen instämmer till fullo i detta.

Mot den bakgrunden ser Länsstyrelsen med oro på att Miljömålsberedningen inte föreslagit ett mer aktivt myndighetsarbete gällande de skogstyper som omfattas av icke-försämringskravet.

14 Förslag om skydd av urskog och gammal skog

Utredningen använder en alltför snäv definition av gammal skog – den bör harmoniera med hur begreppet tolkas i andra EU-länder, detta för att Sverige så effektivt som möjligt ska kunna uppnå målen inom bland annat Naturrestaureringsförordningen.

I betänkandet förs en utförlig diskussion om hur det engelska begreppet "oldgrowth" i EU:s regelverk bör översättas och tolkas i en

svensk kontext. Länsstyrelsen menar att precis som Sverige i sin rapportering av skydd av natur ska följa de riktlinjer som tillämpas inom EU och internationellt (närmare diskuterat i betänkandets avsnitt 13.2), så bör även Sveriges tillämpning av begreppet "oldgrowth" överensstämma med andra EU-länder. Sådan jämförelse har inte gjorts i betänkandet. Att göra detta är viktigt för en korrekt tillämpning av förnybartdirektivet.

Miljömålsberedningen föreslår att begreppet "oldgrowth" översätts till "gammal skog" och att detta definieras som vissa beståndsåldrar, med variation beroende på dominerande trädslag. Definitionen är svår att tillämpa på naturskogar som funnits länge, eftersom de innehåller en blandning av träd i alla åldrar och skogen som sådan kan vara mycket äldre än de ingående trädens ålder.

Länsstyrelsen erinrar om att restaureringsförordningen är gällande lag, medan EU:s biodiversitetsstrategi med mål till 2030 är ett beslut från kommissionen som inte är juridiskt bindande för medlemsländerna. Länsstyrelsen menar därför att kartläggning av skogar som omfattas av icke-försämringskravet behöver prioriteras framför kartläggning av skogar som uppnått vissa beståndsåldrar.

14.1.3 Länsstyrelsen påminner om att det ligger ett förslag om att ta bort kopplingen mellan avverkningsanmälan och samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken (SOU 2024:91). Om ett sådant förslag träder i kraft får förslaget ingen verkan. I samma utredning finns förslag på att väsentligt korta ner tiden för avverkningsanmälan vilket ytterligare skulle försämra möjligheterna att hinna agera.

14.1.4 Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om ersättning vid skydd av urskog och gammal skog.

15 Förslag om förvaltning av skyddade områden

Länsstyrelsen delar i stort Miljömålsberedningens analys och bedömning. Det finns ett stort och eftersatt åtgärdsbehov i naturreservaten i Hallands län. Anslagen för skötsel av skyddad natur varierar kraftigt och oförutsägbarheten gör att det uppstår svårigheter att organisera ett långsiktigt förvaltningsarbete. Det bör också nämnas att antalet naturreservat som ska förvaltas ökar.

Miljömålsberedningen föreslår (sidan 463) att *"Alla formellt skyddade områden ska senast 2030 förvaltas genom naturvårdande skötsel eller ett aktivt beslut om fri utveckling, så att de inte förlorar de*

naturvärden de syftar till att bevara.” Länsstyrelsen håller med om att naturreservatsförvaltningen i alla lägen ska utgå från att bevara och utveckla prioriterade bevarandevärden, i enlighet med syftesformuleringarna i reservatsbesluten. Länsstyrelsen vill lägga till att det krävs riktade uppföljningar av valet av skötselmetoder, så att man kan bedöma om nuvarande skötsel leder till långsiktig måluppfyllnad. Omvärldsfaktorer som exempelvis klimatförändringar kan komma att kräva omprövningar eller justeringar av skötselmetoder och då krävs underlag som visar vilken typ av anpassning som behöver göras.

Miljömålsberedningen föreslår vidare (sidan 464) att *”All mark inom statligt skyddade områden som är möjlig att restaurera till naturtyp enligt art- och habitatdirektivet ska vara restaurerad till naturtyp, eller sådan restaurering ska vara påbörjad, senast 2030.”* I många naturreservat i Halland finns en stor potential att restaurera natur. Beslut och skötselplaner beskriver på ett bra sätt hur detta ska genomföras. På grund av begränsade resurser genomförs restaureringar i begränsad omfattning i förhållande till ambitionsnivåerna i skötselplanerna, vilket leder till onödiga fördröjningar vilket påverkar möjligheten att långsiktigt bevara prioriterade naturtyper och arter.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att skapa långsiktighet och förutsägbarhet. Att bevara och stärka artpopulationer kräver uthållighet och kapacitet att vid behov förändra arbetssätt. Ett exempel är restaurering av en betesmark. När marken är röjd och stängsel uppsatt ska man lyckas knyta till sig en djurhållare (med rätt betesdjur och med rätt betestryck). Marken kräver ofta mycket arbete med röjningar av stubbskott och stängslet ska underhållas. Finns vandringsleder måste betesdjuren fungera ihop med ett aktivt friluftsliv. Detta måste fungera på årsbasis. Våra erfarenheter visar att kostnaderna sällan bärs av miljöstöd eller andra EU-ersättningar, vilket leder till en ökad kostnad i naturreservatsförvaltningen. I skogsmark planteras ofta lövskog efter granplantage som en restaureringsåtgärd men under den nya skogens etableringsfas krävs under lång tid kontroll av viltbete, röjningar, stödplantering och nedtagning av vilthägn. Restaureringen leder alltså till ett ökat årligt åtagande under många år och kan inte ses som en engångsåtgärd.

Av ovanstående resonemang bedömer vi att det skapas bättre förutsättningar för måluppfyllnad om anslaget ökas successivt under

en längre tid, snarare än att som nu föreslås, först öka och sedan minska.

15.1.4 Uppdatering av inaktuella skötselplaner och bevarandeplaner för Natura 2000. Länsstyrelsen ser positivt på att uppdatera nämnda planer men ser också ett problem med att inom befintlig budget kunna göra det till 2030. I vissa fall räcker det att uppdatera en skötselplan, ibland måste även beslutet ändras och ibland behöver bevarandeplan, beslut och skötselplan revideras på samma område. För att genomföra en sådan åtgärd behöver medel avsättas.

16 Förslag om restaurering av natur

Miljömålsberedningen lämnar värdefulla förslag på hur kraven i restaureringsförordningen ska kunna uppfyllas på nationell nivå. Utifrån det långsiktiga perspektivet med erfarenheter från förvaltning av naturreservat vill vi här lämna synpunkter på valda delar.

16.1.6 Länsstyrelsen välkomnar att ersättningen för skötsel av betesmarker med särskilda värden ska höjas för att täcka merkostnaden för skötseln av dessa marker, ett bra förslag som kan motverka minskning av arealen naturbetesmark. En siffra som nämns i underlaget (s. 494) är att det behöver återetableras 100 000 – 370 000 hektar naturtypsklassade gräsmarker i Sverige. I åtgärdsplanen för Natura 2000 (PAF) nämns restaureringsbehov på drygt 80 000 hektar betesmark. Förutom de åtgärder som föreslås vill vi särskilt påminna om behovet av långsiktighet. Att restaurera betesmarker och ge bidrag till nybyggnation av stallar måste kombineras med åtgärder som stärker en långsiktig tro hos djurhållarna på att utveckla sin verksamhet.

I nyligen publicerade strategier från Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen belyser man behovet av att beta trädklädda marker, ljunghedar och skog men samtidigt begränsas stöd för de markerna. I Halland har naturreservatet Biskopstorp nästan 300 hektar skogsbeten men i princip hela arealen är utan miljöersättningar. Fodervärdet går så klart inte att jämföra med en kvävegödslad vall men betet försörjer ändå en stor grupp nötkreatur och produktionen av biologisk mångfald har hög utväxling på de här markerna. Ett annat exempel är ljunghedarna i naturreservatet Långhultamyren. Flera av ljunghedarna har nu inga miljöersättningar då marktypen bedöms som igenvuxen. För att leva upp till målet

kring bevarad biologisk mångfald behöver betesbegreppet vidgas och extensiva betesformer på skog, hed och myr premieras.

Länsstyrelsen är positiva till förslaget att införa stöd för hamling och bränning av ljunghedar men vill lägga till att man bör återinföra stöd för bete av ljunghedar.

Miljömålsberedningen vill satsa på restaurering av ängs och betesmarker i odlingslandskapet då den restaureringen bedöms ha störst utväxling på kort sikt. I skogslandskapet menar man att prioriteringen ska ha tyngdpunkt på skydd och inte restaurering, då det tar lång tid att återställa skogsekosystem. Vi menar att bevarandet av den biologiska mångfalden kräver att vi tydliggör att det är en flytande gräns mellan odlingslandskapet och skogslandskapet samt att kommande beslut måste bygga på kunskap om det historiska mosaikartade landskapet snarare än odlingsmark eller skog. Områdesskyddsarbetet har under många år haft fokus på skydd av träd bärande miljöer och vi ser att behovet av restaurering är stort i våra naturreservat. Om man för odlingslandskapet menar att restaurering innebär att röja fram och stängsla tidigare betade marker, kan man i träd bärande marker prata om restaurering i termer av att exempelvis röja igenväxning med gran i lövskog, återskapande av skogs- och utmarksbeten eller avverkning av granplantager för att ersätta dem med naturskog. Vi menar att även om leveranstiden är lång så måste det arbetet påbörjas parallellt med och integreras i restaurering i odlingslandskapet.

16.1.7-16.1.8 Länsstyrelsen ställer sig även positiv till ersättning för anläggning och skötsel av landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald i odlingslandskapet. Länsstyrelsen delar synen på att brynmiljöer alltför ofta växer igen och riskerar att försvinna och är därför positiva till att återbeskogningsplikten närmast jordbruksmark avskaffas.

17 Förslag om minimal förlust av biologisk mångfald

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen angivna i 17.2.1 – 17.2.6 med ett tillägg gällande 17.2.2. Arbetet med bildande och förvaltning av skyddade områden kan ses som en pusselbit för att motverka förlust av biologisk mångfald. På sidan 548 föreslår beredningen att en nationell fröbank för vilda växter ska upprättas. Förslaget ska rimligtvis ses som ett komplement till det arbete som pågår med att

skydda och förvalta naturmiljöer. Det är viktigt att förslaget förtydligas så att det framgår att en fröbank aldrig kan ersätta livskraftiga naturliga populationer och fungerande naturliga ekosystem och att det inte heller är syftet.

Kapitel 19 Konsekvensanalys

Det är bra och nödvändigt att ökningen på anslaget 1:3 (utgiftsområde 20) delas upp i generella och administrativa kostnader (60 procent av kostnaderna) samt underhålls- och restaureringsåtgärder för arter och livsmiljöer (40 procent av kostnaderna). Fördelningen är nödvändig för att Länsstyrelsen ska kunna växla upp arbetet i den takt som krävs.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Anders Thornberg med naturvårdshandläggare Sindy Gullberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf. länsråd Lovisa Ljungberg naturvårdsdirektör Henrik Martinsson, lantbruksdirektör Kristin Ovik, vattenförvaltare Magnus Redegard, reservatsförvaltare Henrik Malm, energi- och klimatsamordnare Patrik Ekheimer och naturvårdshandläggare Björn Nilsson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

kn.nm@regeringskansliet.se